

วิเคราะห์การบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิส ในบทเพลงอินเนอร์เอร์จ

ANALYSIS OF ELECTRIC BASS PERFORMANCE IN 'INNER URGE' BY GARY WILLIS

ชัยพัฒน์ มุสิกะรักษ์* CHAIPAT MUSIKARAK*

ธีรัช เลหาวิระพานิช** TEERUS LAOHVERAPANICH**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิสในบทเพลง Inner Urge จากงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon โดยวิเคราะห์ 3 ส่วน ได้แก่ 1) การบรรเลงเบสประกอบทำนองหลัก 2) การบรรเลงเบสประกอบการอิมโพรไวส์ของเปียโนและกีตาร์ และ 3) การอิมโพรไวส์ของเบส ประเด็นสำคัญที่นำมาวิเคราะห์จะมุ่งไปที่การสร้างทำนองโดยใช้โมดและบันไดเสียงที่สัมพันธ์กับการดำเนินคอร์ด การพัฒนาโมทีฟ และแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ในการบรรเลงประกอบทำนองหลัก แกรี วิลลิส ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้โน้ตในคอร์ด สลับกับการบรรเลงในลักษณะเสียงค้าง ร่วมกับการใช้สัดส่วนจังหวะที่สอดคล้องกับทำนองหลัก ในการบรรเลงประกอบการอิมโพรไวส์ของเปียโนและกีตาร์ แกรี วิลลิส ได้แสดงถึงการใช้โมดที่สอดคล้องกับการดำเนินคอร์ดและการพัฒนาโมทีฟในลักษณะต่าง ๆ สำหรับการอิมโพรไวส์ของเบส แกรี วิลลิส สร้างทำนองโดยใช้โมดร่วมกับการพัฒนาโมทีฟ อีกทั้งยังพบการบรรเลงมาก่อนจังหวะและการบรรเลงที่ไม่สัมพันธ์กับการดำเนินคอร์ดด้วย

คำสำคัญ: แกรี วิลลิส/ โมดัลแจ๊ส/ อินเนอร์เอร์จ

* นักศึกษาปริญญามหาบัณฑิต, วิทยาลัยดนตรี, มหาวิทยาลัยรังสิต, chaipat.m63@rsu.ac.th.

* Master's Degree Student, Conservatory of Music, Rangsit University, chaipat.m63@rsu.ac.th.

** รองศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยดนตรี, มหาวิทยาลัยรังสิต, teerus.l@rsu.ac.th.

** Associate Professor Dr., Conservatory of Music, Rangsit University, teerus.l@rsu.ac.th.

Abstract

This research aims to explore the electric bass performance in the song Inner Urge from the studio album None Too Soon by Gary Willis. The analysis is divided into three parts: (1) electric bass accompaniment to the main melody, (2) electric bass performance during the piano and guitar improvisations, and (3) electric bass improvisation. The study was grounded in the theoretical frameworks of musical modes, scales, chord progressions, and motif development. The findings revealed that Willis emphasized the use of chord tones interspersed with pedal notes, along with rhythmic patterns that align closely with the main rhythm section during the piano and guitar improvisations. His bass improvisation demonstrated the application of modes in accordance with chord progressions and the creative development of various motifs. Moreover, Willis constructed melodic lines by integrating modal usage with motif development. Instances of playing ahead of the beat and performing outside the established chord progression were also observed.

Keywords: Gary Willis/ Modal Jazz/ Inner Urge

บทนำ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการบรรเลงประกอบและการอิมโพรไวส์ (Improvisation) ของเบส เนื่องจากเบสนับเป็นหนึ่งในเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในวงดนตรีแจ๊ส เนื่องจากบทบาทของเบสนั้นครอบคลุมทั้งการควบคุมจังหวะและเสียงประสาน ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักที่สำคัญของดนตรีแจ๊ส จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมเบสถึงมีความโดดเด่นและจำเป็นต่อการบรรเลงดนตรีแจ๊สมากกว่าเครื่องดนตรีอื่น ๆ แม้ว่าในวงดนตรีแจ๊สอาจขาดเครื่องดนตรีบางชนิด เช่น แซกโซโฟน เปียโน หรือกลองชุด แต่เบสยังคงเป็นเครื่องดนตรีที่ขาดไม่ได้ (ธีรัช เล่าหิระพานิช, 2551, น. 37)

หากจะกล่าวถึงนักเล่นเบสไฟฟ้าในดนตรีแจ๊สคนสำคัญของโลก แกรี วิลลิส (Gary Willis, ค.ศ. 1957-ปัจจุบัน) นับเป็นหนึ่งในนักเล่นเบสไฟฟ้าที่นักเล่นเบสรุ่นหลังให้การยอมรับ นอกจากเป็นนักเล่นเบสแล้ว เขายังเป็นนักประพันธ์เพลง และนักการศึกษา รวมถึงเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเบิร์กลี วัลเลนเซีย (Berklee Valencia) และเอสโคล่า ซูเปอร์ริเออร์ เดอ มูซิกา เดอ คาตาลูญ่า (Escola Superior de Musica de Catalunya) วิทยาลัยดนตรีในบาร์เซโลนา ประเทศสเปน (Willis, 2024) จากการศึกษาผลงานของวิลลิสพบว่า เขาไม่ได้บรรเลงบทเพลงแจ๊สมาตรฐานมากนัก ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon เป็นหนึ่งในผลงานบันทึกเสียงที่น่าเสนอบทเพลงแจ๊สมาตรฐานหลายเพลง โดยมีบทเพลง Inner Urge ร่วมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นดนตรีในรูปแบบโมดัลแจ๊ส (Modal Jazz)

ดนตรีโมดัลแจ๊สเกิดขึ้นในช่วงปลาย ค.ศ. 1950 เป็นแนวทางการบรรเลงดนตรีแจ๊สที่เน้นการใช้โมด (Mode) ผลงานสำคัญที่นับเป็นตัวอย่างของดนตรีโมดัลแจ๊ส ได้แก่ งานบันทึกเสียงชุด Milestones บันทึกเสียงในปี ค.ศ. 1958 และ งานบันทึกเสียงชุด Kind of Blue บันทึกเสียงในปี 1959 ของ ไมล์ เดวิส (Miles Davis, ค.ศ. 1926-1991) นอกจากนี้ วงของจอห์น โคลเทรน (John Coltrane, ค.ศ. 1926-1967) ในช่วงปี ค.ศ. 1960-1964 ก็ได้พัฒนาดนตรีโมดัลแจ๊สให้มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ส่งผลให้ดนตรีโมดัลแจ๊สกลายเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สในยุคต่อมา โดยลดข้อจำกัดด้านการดำเนินคอร์ดและใช้เสียงประสานที่เคลื่อนที่น้อยลง ทำให้ผู้บรรเลงมีอิสระในการอิมโพรไวส์มากขึ้น ผู้บรรเลงสามารถเลือกใช้โน้ตจากโมดที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกลุ่มโน้ต เช่น ทริแอด (Triad) บันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic Scale) รวมถึงการสร้างจังหวะและทำนองที่หลากหลายโดยไม่ถูกจำกัดด้วยโครงสร้างเสียงประสานแบบดั้งเดิม (เด่น อยู่ประเสริฐ, 2554, น. 6,11)

บทเพลง Inner Urge จากงานบันทึกเสียงชุด Inner Urge นับเป็นหนึ่งในตัวอย่างสำคัญของแนวดนตรีนี้ เนื่องจากมีโครงสร้างคอร์ดที่ซับซ้อน แนวทำนองที่สะท้อนให้เห็นถึงสุนทรียศาสตร์ของดนตรีโพสต์บ๊อป (Post-Bop) และการใช้จังหวะที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของดนตรีแจ๊สในยุคนั้น บทเพลงนี้ได้รับการเรียบเรียงใหม่ในหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่วงทรีโอ (Trio) จนถึงวงบิกแบนด์แจ๊ส (Big Band Jazz) (Viswanathan, 2003, p. 164) การเลือกบทเพลง Inner Urge เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นบทเพลงที่มีความน่าสนใจในด้านการดำเนินคอร์ด โดยเฉพาะในช่วงห้องที่ 1-16 ที่มีการเปลี่ยนคอร์ดทุก ๆ 4 ห้อง ขณะที่ในช่วงห้องที่ 17-24 มีการดำเนินคอร์ดในลักษณะเคลื่อนที่ทีละครึ่งเสียงเต็มเสียง และแบบคู่ 3 ไมเนอร์ ซึ่งแสดงถึงความหลากหลายและซับซ้อนในการดำเนินคอร์ด นับเป็นอีกหนึ่งบทเพลง

ตัวอย่างสำคัญของแนวดนตรีโมดัลแจ๊ส ซึ่งบทเพลงนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในการตีความทางด้านเสียง ประสาน การนำแนวคิดพัฒนาโมทีฟ และแนวคิดอื่น ๆ ที่น่าสนใจในการบรรเลงประกอบและการอิมโพรไวส์ของแกรี วิลลิส

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิธีการบรรเลงประกอบและการอิมโพรไวส์ของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge จากงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อทราบถึงวิธีการบรรเลงประกอบ และการอิมโพรไวส์ของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge จากงาน บันทึกเสียงชุด None Too Soon

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์การบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge ในงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon ของอัลลัน โฮลด์สเวิร์ธ (Allan Holdsworth, ค.ศ. 1946-2017) เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1996 ภายใต้สังกัดค่ายโพลิดอร์ (Polydor Records) การศึกษานี้จะมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์การบรรเลงประกอบ ส่วนหัวและส่วนท้ายของบทเพลง การบรรเลงประกอบอิมโพรไวส์ของเปียโนกับกีตาร์ และการอิมโพรไวส์ของ แกรี วิลลิส โดยจะมุ่งประเด็นสำคัญไปที่ 1) การใช้โมด 2) การพัฒนาโมทีฟ และ 3) ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจะกล่าวถึง เป็นกรณีไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. โน้ตการบรรเลงเบสของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge จากงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon ที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยชิ้นนี้ ถอดโน้ตโดยผู้วิจัย เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง แม่นยำ และใกล้เคียงกับต้นฉบับ ผู้วิจัยได้นำเสนอโน้ตเพลงที่ใช้วิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ต่อ รองศาสตราจารย์ ดร. อธิษฐ์ เล้าหวัระพานิช และแกรี วิลลิส ตรวจสอบ เพื่อความถูกต้องในงานวิจัย

2. ผู้วิจัยใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายคำศัพท์ทางดนตรี ได้แก่ 1) ชื่อประเภทคอร์ด 2) ชื่องานบันทึกเสียง 3) ชื่อ บทเพลง และ 4) ใช้อักษรตัวเอียงสำหรับกล่าวถึงชื่อบทเพลง

3. ข้อมูลคำศัพท์ดนตรีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำความหมายมาจากหนังสือ พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์ พิมพ์ ครั้งที่ 5 ปี 2564 เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐา พันธุ์เจริญ เพื่อความเหมาะสมกับเนื้อหา ในกรณีที่มีคำศัพท์อื่น นอกเหนือจากหนังสือที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจะอ้างอิงความหมายคำศัพท์จากหนังสือ ทฤษฎีแจ๊สและการอิมโพรไวส์ 1-2 และ ศิลปะการอิมโพรไวส์ดนตรีแจ๊ส เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อธิษฐ์ เล้าหวัระพานิช

4. สำหรับคำอธิบายต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์จะอยู่บนหลักทฤษฎีดนตรีแจ๊ส

การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในการถอดโน้ตการบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge ผู้วิจัยพบข้อผิดพลาดบางประการ เช่น ความไม่ชัดเจนในย่านเสียงต่ำ (Low Register) และความเร็วในการบรรเลงที่ส่งผลให้การฟังและถอดโน้ตเป็นไปได้ยาก เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำเสนอโน้ตเพลงที่ใช้วิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ต่อ รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรช เล่าหิระพานิช และแกรี วิลลิส ตรวจสอบ เพื่อให้มีความใกล้เคียงกับงานบันทึกเสียงจริงมากที่สุด

ภาพที่ 1 ตัวอย่างโน้ตเพลงที่ได้รับการตรวจสอบโดยแกรี วิลลิส

ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

มุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์การบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิส ในการบรรเลงประกอบและการอิมโพรไวส์ โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์ทางดนตรีของเขา ทั้งแง่ของจังหวะ การเลือกใช้บันไดเสียงหรือโหมดในแต่ละช่วงของบทเพลง รวมถึงวิธีการพัฒนาโมทีฟในลักษณะต่าง ๆ แนวทางการศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแกรี วิลลิสในฐานะนักเล่นเบสไฟฟ้าที่มีอิทธิพลต่อการดนตรีฟิวชันแจ๊ส พร้อมทั้งเป็นแนวทางให้กับนักดนตรีที่สนใจศึกษาแนวทางการบรรเลงของแกรี วิลลิสในเชิงลึก

1. ศึกษาบทเพลง Inner Urge
2. ถอดโน้ตการบรรเลงประกอบและการอิมโพรไวส์ของแกรี วิลลิส โดยผู้วิจัย
3. ตรวจสอบความถูกต้องของโน้ตเพลงโดยรองศาสตราจารย์ ดร. ธีรช เล่าหิระพานิช และแกรี วิลลิส
4. วิเคราะห์
5. สรุป และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge ถอดโน้ตโดยผู้วิจัย จากงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon บันทึกเสียงเมื่อปี ค.ศ. 1996 สังกัดค่ายโพลีโดร์ มีนักดนตรีร่วมบรรเลงทั้งหมด 4 ท่าน ได้แก่ อัลลัน โฮลด์สเวิร์ธ (Allan Holdsworth) ตำแหน่งผู้นำวงและนักเล่นกีตาร์ไฟฟ้า กอร์ดอน เบ็ค (Gordon Beck, ค.ศ. 1935-2011) นักเล่นเปียโนไฟฟ้า แกรี วิลลิส นักเล่นเบสไฟฟ้า และเคิร์ก โควิงตัน (Kirk Covington, ค.ศ. 1956-ปัจจุบัน) นักเล่นกลอง (Holdsworth, 1996) บทเพลง Inner Urge ที่ได้นำมาวิเคราะห์ มีความเร็วของค่าโน้ตตัวดำโดยประมาณ ในช่วงต้นของบทเพลง 216 ต่อนาที (216 bpm) ช่วงท้ายของบทเพลง 246 ต่อนาที (246 bpm) การบรรเลงตั้งแต่เริ่มจนจบบทเพลงมีจำนวนทั้งหมด 13 รอบ โดยเริ่มจากรอบที่ 1 ทำนองหลักในส่วนหัวของบทเพลงจำนวน 1 รอบ ตามด้วยรอบที่ 2-4 ทำนองอิมโพรไวส์ของเบสไฟฟ้าจำนวน 3 รอบ จากนั้นรอบที่ 5-9 ทำนองอิมโพรไวส์ของเปียโนไฟฟ้าจำนวน 5 รอบ รอบที่ 10-12 ทำนองอิมโพรไวส์ของกีตาร์ไฟฟ้าจำนวน 3 รอบ และรอบที่ 13 ทำนองหลักในส่วนท้ายของบทเพลงจำนวน 1 รอบ โครงสร้างโดยรวมของบทเพลงแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างของบทเพลง Inner Urge จากงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon

ที่มา: ผู้วิจัย

รอบที่ (1รอบ=24ห้อง)	ห้องที่	นาที	การบรรเลง	จำนวนรอบ
1	1-24	0:00-0:29	บรรเลงทำนองหลักส่วนหัวโดยกีตาร์	1
2-4	25-96	0:29-1:50	อิมโพรไวส์โดยเบส	3
5-9	97-216	1:50-4:04	อิมโพรไวส์โดยเปียโน	5
10-12	217-288	4:04-5:21	อิมโพรไวส์โดยกีตาร์	3
13	289-312	5:21-5:49	บรรเลงทำนองหลักส่วนท้ายโดยกีตาร์	1

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของเบิร์ต ลิกอน (Bert Ligon) มาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ โดยแบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ 1) การบรรเลงประกอบ และ 2) การอิมโพรไวส์ โดยทั้ง 2 ส่วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนแนวทางการบรรเลงของแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge ได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอและอธิบายรายละเอียดของแต่ละหัวข้ออย่างเป็นลำดับ เพื่อให้เห็นถึงแนวคิดและลักษณะเฉพาะตัวของเขาที่ส่งผลต่อโครงสร้างและอารมณ์ของบทเพลงโดยรวม

1.1 การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบในทำนองหลักช่วงส่วนหัวและส่วนท้ายของบทเพลง แนวทำนอง

การบรรเลงประกอบในช่วงส่วนหัวของบทเพลง Inner Urge รอบที่ 1 ห้องที่ 1-24 ผู้บรรเลงเน้นการบรรเลงที่ให้ความสำคัญกับโน้ตพื้นฐานของแต่ละคอร์ดเป็นหลัก โดยยังไม่เน้นการใช้โน้ตเทนชันหรือโน้ตที่ซับซ้อนมากนัก ในห้องที่ 17-24 สังเกตได้ว่าการบรรเลงโดยใช้โน้ตในคอร์ดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการดำเนินคอร์ดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บรรเลงจึงเลือกนำเสนอการสร้างทำนองที่เน้นการบรรเลงโน้ตในคอร์ด เพื่อรักษาความชัดเจนของการดำเนินคอร์ดตลอดช่วงเวลาดังกล่าว

ด้านจังหวะในการเดินเบสไฟฟ้าส่วนใหญ่จะประกอบด้วยสัดส่วนโน้ตที่มีความคล้ายคลึงกันโดยจะมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับโครงสร้างของคอร์ดนั้น ๆ ทั้งนี้ สัดส่วนดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับทำนองหลักของกีตาร์ การบรรเลงสนับสนุนในส่วนหัวนี้ ปรากฏให้เห็นการเน้นจังหวะที่พร้อมกันภายในวงที่มีความสอดคล้องกับทำนองหลัก เปียโน และกลองชุด

Head In

Pattern

1 F#°7

R R R R R

Guitar Melody

Piano/Drum set

Pattern

5 Fmaj7(#11)

R R R 3 6 2 5

ภาพที่ 2 การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบในทำนองหลักช่วงส่วนหัว

ที่มา: ผู้วิจัย

Head Out
289 F# $\emptyset$ 7

4 b_3

Guitar Melody

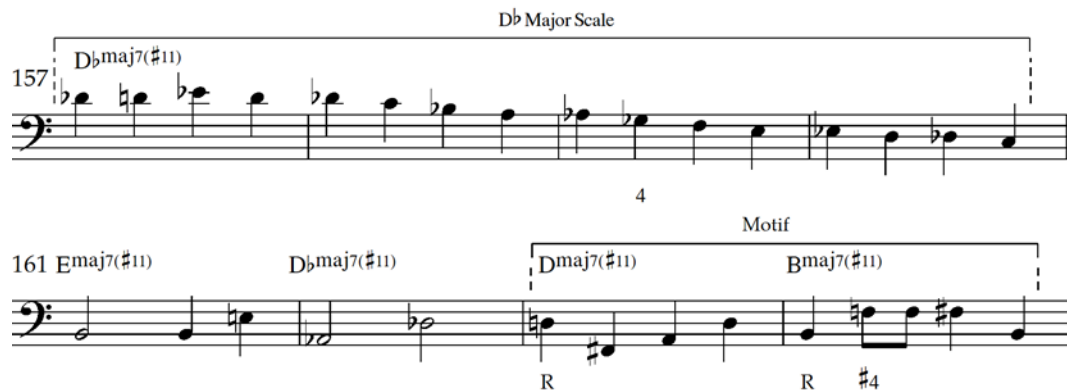
293 Fmaj7(#11)

#4 3 9

(8)

ที่มา: ผู้วิจัย

ห้องที่ 161-164 การบรรเลงโดยรวมในช่วงนี้เน้นสร้างทำนองการเดินเบสด้วยโน้ตในคอร์ดเป็นหลัก มีจุดที่น่าสนใจในห้องที่ 163-164 มีการนำแนวคิดการพัฒนาโมทีฟมาบรรเลง มีการนำแนวคิดการกระโดดช่วงเสียงที่กว้างในแนวทำนอง เพื่อสร้างสีสันและความแตกต่างจากท่อนก่อนหน้านี้ โดยทิศทางของการเดินเบสเป็นทำนองแนวนอน

ภาพที่ 4 การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบช่วงเปียโนอิมโพรไวส์ห้องที่ 157-164

ที่มา: ผู้วิจัย

ห้องที่ 193-196 มีการบรรเลงที่กระโดดช่วงเสียงที่กว้าง (Wide Interval) เกินคู่ 8 สัดส่วนโน้ตที่บรรเลงในจุดนี้แสดงให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมบรรเลงภายในวงที่มีแนวทางการบรรเลงสอดคล้องกันในด้านจังหวะ ซึ่งแตกต่างจากการเดินเบสแบบดั้งเดิม ที่ผู้เล่นมักบรรเลงในลักษณะโน้ตตัวดำ แนวทำนองของเบสที่นำเสนอโดยแกรี วิลลิส ที่เป็นผู้เริ่มต้นวลีส่งผลให้นักดนตรีคนอื่น ๆ ภายในวงปรับแนวทางการบรรเลงให้สอดคล้อง ซึ่งแสดงถึงบทบาทของแกรี วิลลิสในฐานะผู้นำและขับเคลื่อนทิศทางของวงในช่วงเวลานั้น

Piano Solo Chorus 5

Wide Interval

193 F#7

Piano Solo Block Chords

Drum Set

ภาพที่ 5 การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบช่วงเปียโนอิมโพรไวส์ห้องที่ 193-196

ที่มา: ผู้วิจัย

การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบช่วงกีตาร์อิมโพรไวส์ในช่วงห้องที่ 217-224 การสร้างทำนองการบรรเลงประกอบในช่วงนี้มีความแตกต่างในด้านจังหวะจากการบรรเลงประกอบในช่วงก่อนหน้านี้ที่ผ่านมา ผู้บรรเลงได้ทำการขยายสัดส่วนจังหวะ และสร้างลีลาในการบรรเลงโดยใช้ย่านเสียงต่ำ เพื่อให้ความสอดคล้องกับการอิมโพรไวส์ของกีตาร์ ทั้งยังพิจารณาได้ว่าเป็นการสร้างเรื่องราวทางดนตรีที่มีความแตกต่างกับท่อนก่อนหน้านี้ ด้านการบรรเลงมีความหนาแน่นของเสียงในช่วงที่บทเพลงพัฒนาไปถึงความเข้มข้นสูงสุดในท่อนเปียโนอิมโพรไวส์ การสร้างแนวทำนองการเดินเบสในช่วงนี้ ผู้บรรเลงใช้โน้ตในคอร์ดและโน้ตในบันไดเสียงเป็นหลัก

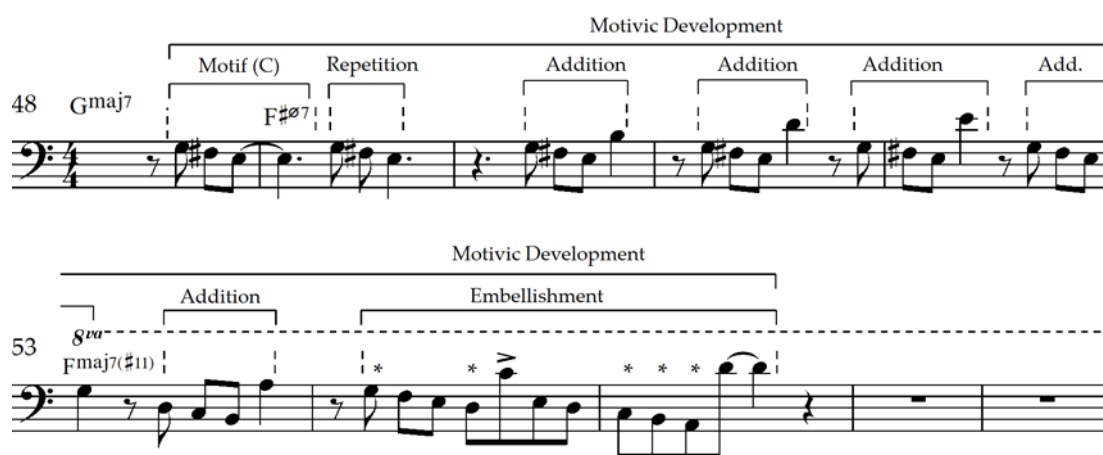

ภาพที่ 6 การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบช่วงกีตาร์อิมโพรไวส์ห้องที่ 217-224

ที่มา: ผู้วิจัย

2. วิเคราะห์การอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้าบทเพลง Inner Urge

การอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้าในรอบที่ 2 ห้องที่ 49-55 แสดงให้เห็นถึงการนำแนวคิดการพัฒนาโมทีฟที่มีความชัดเจน โดยเริ่มจาก Motive C ในห้องที่ 48 ซึ่งเป็นวลีหลักที่อยู่บนคอร์ด Gmaj7 จากนั้น แกรี วิลลิสนำวลีดังกล่าวมาปรับใช้บนคอร์ด F#D7 ผ่านวิธีการ การทำซ้ำ การเพิ่มโน้ต การทดเสียง และการประดับโน้ตเพื่อสร้างความหลากหลาย ขณะเดียวกันก็ยังรักษาโครงสร้างเดิมไว้บางส่วนเพื่อความต่อเนื่องของแนวคิด

ภาพที่ 7 การอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้าด้วยแนวคิดการพัฒนาโมทีฟในรอบที่ 2 ห้องที่ 49-55

ที่มา: ผู้วิจัย

การอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้าในห้องที่ 73-76 วิลลิสนำโมด F# โคลเรียน มาใช้ในการการสร้างแนวทำนองอิมโพรไวส์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับคอร์ด F#D7 ในห้องที่ 77-80 บนคอร์ด Fmaj7#11 แนวทำนองการอิมโพรไวส์ถูกสร้างขึ้นจาก แนวคิดการบรรเลงเพนตาโทนิคซ้อนบนคอร์ดเมเจอร์ โดยคิดเป็นขั้นคู่ 3 เมเจอร์ จากคอร์ด Fmaj7#11 จะได้บันไดเสียง A เพนตาโทนิคไมเนอร์ ห้องที่ 79-80 สังเกตได้ว่าการบรรเลงเป็นคู่ 4 เรียงซ้อนที่สร้างเป็นทำนองแนวนอน ซึ่ง การบรรเลงในลักษณะนี้ช่วยขยายมิติของเสียงให้กว้าง พร้อมทั้งบรรเลงโน้ตลำดับที่ 9 และ 13 เป็นโน้ตเทนชันร่วมกับโน้ตในคอร์ด

ในบริเวณห้องที่ 77-80 ห้องที่ 81-84 ในช่วงนี้ผู้บรรเลงได้นำโมด Eb ลิเดียน มาสร้างสรรค์การอิมโพรไวส์บนคอร์ด Ebmaj7#11 โดยมีการเน้นโน้ตจากบันไดเสียง ในเวลาเดียวกันการจัดกลุ่มโน้ตที่เป็นการกระโดดช่วงเสียงที่กว้างในแนวทำนอง ปรากฏเด่นชัดโดยการบรรเลงระยะห่างขั้นคู่ที่ไม่เป็นระบบจากโครงสร้างเสียงเดิม พร้อมทั้งยังมีการบรรเลงเทคนิคการบรรเลงขยายช่วงเสียงและโน้ตผ่านแบบโครมาติกในการเคลื่อนที่ของแนวทำนองอิมโพรไวส์

ห้องที่ 84 การอิมโพรไวส์เคลื่อนที่ด้วยโน้ตโครมาติก และโน้ตในบันไดเสียงเป็นโน้ตเป้าหมาย ที่สร้างสีสันและความลื่นไหลบนแนวทำนอง ในจุดที่กล่าวนี้จะมีความสอดคล้องกับประโยคในห้องถัดไป บนคอร์ด Dbmaj7#11 ในห้องที่ 85-88 ผู้บรรเลงใช้กลุ่มโน้ตที่ประกอบด้วยโน้ตในคอร์ด และโน้ตโครมาติกเพื่อเพิ่มความลื่นไหล การสร้างทำนองส่วนใหญ่ในช่วงต้นจะเคลื่อนที่เป็นทำนองแนวนอน ก่อนจะเปลี่ยนไปใช้เทคนิคการบรรเลงขยายช่วงเสียงในช่วงท้ายของห้องที่ 87-88 โดยนำโน้ตในช่วงเสียงต่างกันมาบรรเลงสลับกัน ซึ่งช่วยสร้างมิติทางเสียงและมีการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบกระโดด

Bass Solo Chorus 3

F# Locrian

73 (8) F#ø7

3

Am Pentatonic

Interval (4P)

77 (8) Fmaj7(#11)

Eb Lydian

81 (8) Ebmaj7(#11)

Chromatic

Chromatic

#4

#4

Db Lydian

Chromatic

85 Dbmaj7(#11)

8va

#4

ภาพที่ 8 การสร้างทำนองอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้าด้วยบันไดเสียงและโมด ในรอบที่ 3 ห้องที่ 73-88

ที่มา: ผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย/ อภิปรายผล

แนวทางการบรรเลงเบสไฟฟ้าของแกรี วิลลิสในบทเพลง Inner Urge ที่ได้วิเคราะห์ไว้ในส่วนก่อนหน้านี้สามารถสรุปประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของเขาเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) การบรรเลงในส่วนการบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบทำนองหลัก 2) การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบการอิมโพรไวส์ และ 3) การอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้า

1. การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบทำนองหลัก แกรี วิลลิสเน้นการใช้โน้ตพื้นฐานของคอร์ด โดยมีสัดส่วนโน้ตที่สอดคล้องกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นที่บรรเลงร่วมกัน พร้อมทั้งบรรเลงโดยใช้โน้ตร่วมของคอร์ดที่ต่างกันในแต่ละคู่ 8

2. การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบการอิมโพรไวส์ ในช่วงที่เปียโนและกีตาร์อิมโพรไวส์ แกรี วิลลิสเลือกใช้โน้ตในคอร์ดเป็นหลัก เช่นในห้องที่ 161-164 การใช้โน้ตผ่านแบบโครมาติกเพื่อเคลื่อนที่เข้าหาโน้ตเป้าหมาย การพัฒนาโมทีฟการกระโดดช่วงเสียงกว้างในห้องที่ 193-196 และการบรรเลงขยายส่วนลักษณะจังหวะในห้องที่ 217-220

3. การอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้า ปรากฏแนวความคิดพัฒนาโมทีฟด้วยวิธีการซ้ำ การทอดเสียง และการเพิ่มโน้ตจากแนวคิดเดิม การสร้างทำนองด้วยโน้ตโครมาติกเคลื่อนที่เข้าหาโน้ตเป้าหมาย การบรรเลงมาก่อนจังหวะ รวมถึงการบรรเลงโน้ตที่ไม่มีความสอดคล้องกับเสียงประสานในห้องที่ 93

การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบทำนองหลักส่วนหัวและทำนองหลักส่วนท้ายของบทเพลง Inner Urge สามารถสรุปได้ว่ามีแนวทางการบรรเลงที่ความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือใช้โน้ตพื้นฐานกับโน้ตในคอร์ดบนจังหวะหนักเป็นหลัก การบรรเลงในสองส่วนนี้ปรากฏให้เห็นการเน้นจังหวะที่พร้อมกันภายในวง โดยสัดส่วนดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับทำนองหลักทั้ง 2 ส่วน ความแตกต่างในการบรรเลงในสองส่วนที่กล่าวไปข้างต้น ในท่อนส่วนหัวปรากฏให้เห็นสัดส่วนโน้ตที่คล้ายคลึงกันโดยมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับโครงสร้างคอร์ดที่กำลังดำเนิน ซึ่งในประเด็นนี้ไม่ปรากฏในการบรรเลงประกอบส่วนท้ายของบทเพลง ในท่อนส่วนท้ายของบทเพลงบนทางเดินคอร์ด F#D7 -Fmaj7#11 ห้องที่ 289-296 มีการบรรเลงโน้ต B ในลักษณะเสียงค้าง ที่เป็นโน้ตร่วมของ 2 คอร์ดดังกล่าว การบรรเลงลักษณะนี้ไม่ปรากฏในการบรรเลงประกอบส่วนหัว

ภาพที่ 9 การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบทำนองหลักส่วนหัวและทำนองหลักส่วนท้ายของบทเพลง
ที่มา: ผู้วิจัย

การบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบท่อนเปียโนอิมโพรไวส์และกีตาร์อิมโพรไวส์ ผู้วิจัยจะสรุปแยกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1) การใช้บันไดเสียงและโมติในการบรรเลงประกอบ และ 2) การพัฒนาโมติฟในการบรรเลงเบสประกอบการอิมโพรไวส์

1) การเลือกใช้นับไดเสียงและโมติในการบรรเลงประกอบ แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างบันไดเสียงกับคอร์ดอย่างลึกซึ้งที่ถูกต้องตามทฤษฎีดนตรีแจ๊สและเจตนาอารมณ์ของผู้ประพันธ์ การบรรเลงประกอบบนคอร์ดในแต่ละรอบ แกรี วิลลิสใช้นับไดเสียงและโมติที่มีความสัมพันธ์กับคอร์ดมาสร้างสรรค์การบรรเลงประกอบ

2) การนำแนวคิดการพัฒนาโมติฟมาสร้างสรรค์ในการบรรเลงประกอบในท่อนเปียโนและกีตาร์อิมโพรไวส์ ซึ่งการบรรเลงในลักษณะนี้ได้มีความแตกต่างจากการเดินเบสในแบบดั้งเดิมที่มักบรรเลงในลักษณะโน้ตตัวดำ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยสร้างความหนาแน่นของเสียงที่มีโน้ตเข้บัตหนึ่งชั้นเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีความหนาแน่นกว่าการบรรเลงประกอบในลักษณะโน้ตตัวดำ อารมณ์ของบทเพลง การปฏิสัมพันธ์ภายในวง และเป็นการนำเสนอแนวคิดให้ผู้ร่วมบรรเลงภายในวงโดยการนำเสนอแนวคิดการพัฒนาโมติฟของแกรี วิลลิส ได้บรรเลงให้สอดคล้องกับคอร์ดนั้น ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ โดยปรากฏให้เห็นถึงวิธีการเพิ่มโน้ต การทอดเสียง และการประดับโน้ต

ในการบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบช่วงห้องที่ 17-24 หรือ 8 ห้องท้ายแต่ละรอบของบทเพลง ผู้วิจัยพบว่า การบรรเลงประกอบมีลักษณะที่สะท้อนแนวคิดในการพัฒนาโมติฟอย่างชัดเจน โดยผู้บรรเลงได้นำแนวคิดจากวลีสั้น ๆ มาพัฒนาต่อยอดและปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องกับคอร์ด เมื่อพิจารณาทุกจังหวะที่ 1 ของห้องพบว่า แกรี วิลลิสได้ให้ความสำคัญกับการบรรเลงโน้ตพื้นทีแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการบรรเลงซ้ำกันในแต่ละคอร์ด แบ่งได้ 5 รูปแบบดังนี้ 1) รูปแบบการบรรเลงซ้ำบนคอร์ด Emaj7#11 2) รูปแบบการบรรเลงซ้ำบนคอร์ด Dbmaj7#11 3) รูปแบบการบรรเลงซ้ำบนคอร์ด Dmaj7#11 4) รูปแบบการบรรเลงซ้ำบนคอร์ด Bmaj7 และ 5) รูปแบบการบรรเลงซ้ำบนคอร์ด Cmaj7

การบรรเลงในลักษณะนี้อาจพิจารณาได้ว่า ผู้บรรเลงต้องการสื่อสารให้ผู้ร่วมบรรเลงภายในวงได้ยินถึงการเคลื่อนที่ของคอร์ดที่ชัดเจน เนื่องจากการบรรเลงโน้ตพื้นต้นทุกจังหวะที่ 1 ของทั้ง 5 รูปแบบที่กล่าวมา

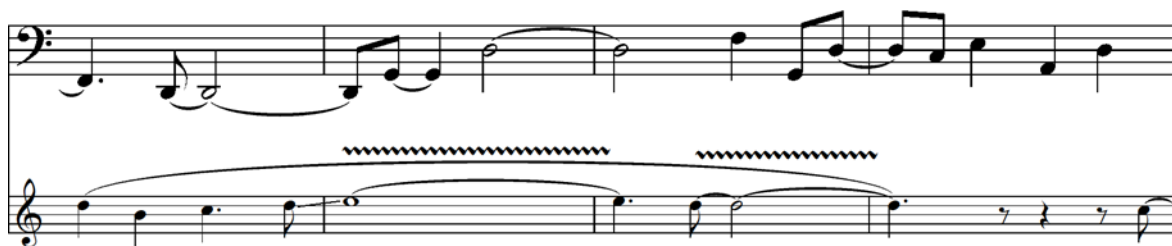
ภาพที่ 10 รูปแบบการบรรเลงซ้ำในการบรรเลงเบสไฟฟ้าประกอบช่วงห้องที่ 17-24

ที่มา: ผู้วิจัย

ประเด็นอื่น ๆ ในการบรรเลงประกอบของแกรี วิลลิส มีลักษณะการบรรเลงที่สอดคล้องกับผู้เล่นกลอง โดยเฉพาะในช่วงที่บรรเลงประกอบการอิมโพรไวส์ของเปียโนและกีตาร์ จะเห็นว่าแกรี วิลลิสมีการจัดวางจังหวะที่สัมพันธ์กับสัดส่วนของกลองอย่างชัดเจน ในจุดนี้แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ขับเคลื่อนทิศทางวงของแกรี วิลลิส และความสามารถในการตอบสนองทางจังหวะได้อย่างทันท่วงทีระหว่างผู้ร่วมบรรเลงท่านอื่น

นอกจากนี้ ในประเด็นเรื่องการเลือกใช้ช่วงเสียง (Register) ปรากฏให้เห็นว่า วิลลิสเลือกใช้ช่วงเสียงในช่วงต่ำมากขึ้นในช่วงกีตาร์อิมโพรไวส์ โดยเฉพาะในรอบที่ 1 ซึ่งอาจตีความว่าเป็นการเพิ่มความหนาแน่นของเสียง เพื่อรองรับและสนับสนุนการบรรเลงของกีตาร์ที่มีการขยายลักษณะจังหวะในท่อนอิมโพรไวส์ การจัดวางช่วงเสียงในจุดนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถของแกรี วิลลิสในการออกแบบและกำหนดลีลันโดยรวมของวง

221 Fmaj7(#11)

ภาพที่ 11 การบรรเลงในช่วงเสียงต่ำท่อนกีตาร์อิมโพรไวส์รอบที่ 1 ห้องที่ 221-224

ที่มา: ผู้วิจัย

การอิมโพรไวส์ของแกรี วิลลิสมีความสอดคล้องกับคอร์ดอย่างเหมาะสม เช่น โหมด F# โลครีเนียน ที่มีความสอดคล้องกับคอร์ด F#D7, โหมด F ลิเดียเนียน และ Am เพนตาโทนิคที่ถูกสร้างขึ้นจากเทคนิคการบรรเลงเพนตาโทนิคซ้อนบนคอร์ดเมเจอร์ โดยคิดเป็นคู่ 3 โดยสอดคล้องกับคอร์ด Fmaj7#11, โหมด Eb ลิเดียเนียน กับคอร์ด Ebmaj7#11 และ โหมด Db ลิเดียเนียน กับคอร์ด Dbmaj7#11 โดยเลือกใช้โน้ตเอกลักษณ์ของแต่ละโหมดคือ โน้ตลำดับที่ #11 มาสร้างแนวทำนองการอิมโพรไวส์ ในท่อนอิมโพรไวส์ปรากฏแนวความคิดการพัฒนาโมทีฟด้วยวิธีการซ้ำ การเพิ่มโน้ต การทอดเสียง การประดับโน้ต เพื่อสร้างความต่อเนื่อง และต่อยอดแนวคิดในการสร้างทำนองการอิมโพรไวส์ให้มีความน่าสนใจ โดยการบรรเลงยังคงอิงตามความสัมพันธ์ของคอร์ดและบันไดเสียง

การบรรเลงอื่น ๆ นอกเหนือประเด็นที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจอีก 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การบรรเลงมาก่อนจังหวะ ที่ปรากฏในท่อนเบสไฟฟ้าอิมโพรไวส์ และ 2) การบรรเลงที่ไม่มีความสอดคล้องกับเสียงประสาน การอิมโพรไวส์ของวิลลิสแสดงให้เห็นลักษณะการบรรเลงมาก่อนจังหวะ โดยมีการบรรเลงโน้ตล่วงหน้าในห้องของคอร์ดก่อนหน้านี้

ภาพที่ 12 การบรรเลงมาก่อนจังหวะในการอิมโพรไวส์เบสไฟฟ้ารอบที่ 1

ที่มา: ผู้วิจัย

ในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของโน้ตเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งโน้ตดังกล่าวไปให้แกรี วิลลิส ที่เป็นผู้บรรเลงเบสไฟฟ้าของบทเพลงที่ใช้วิเคราะห์ช่วยตรวจสอบความถูกต้องในการถอดโน้ตของผู้บรรเลง โดยโน้ตทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ล้วนได้รับการตรวจสอบจากผู้บรรเลง

ห้องที่ 93 ที่ปรากฏให้เห็นลักษณะการบรรเลงที่ไม่มีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเสียงประสานขณะนั้น ในตัวอย่างโน้ตที่ยกมาปรากฏให้เห็นโน้ต Eb โน้ตดังกล่าวไม่ได้มีความสัมพันธ์กับคอร์ด Cmaj7 อีกทั้งเมื่อพิจารณาการเคลื่อนที่การเข้าหาโน้ตถัดไป ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่เป็นโน้ตผ่านแบบโครมาติก

ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้นำเสนอหนึ่งในแนวทางการบรรเลงโดยแกรี วิลลิส ในบทเพลง Inner Urge จากงานบันทึกเสียงชุด None Too Soon แม้จะให้ข้อค้นพบที่น่าสนใจ แต่ยังเป็นเพียงหนึ่งแนวทางในหลากหลายแนวทางที่สามารถศึกษาได้ต่อไป ตัวอย่างประเด็นที่ควรพิจารณาในการวิจัยในอนาคต ได้แก่ การวิเคราะห์การบรรเลงของแกรี วิลลิสในบทเพลงอื่นภายในงานบันทึกเสียงชุดเดียวกันที่มีความแตกต่าง เช่น ทางเดินคอร์ดที่ซับซ้อนของแต่ละบทเพลง ลีลา และอัตราจังหวะ หรือการศึกษาแนวทางการบรรเลงในบทเพลงที่มีโครงสร้างการประพันธ์ใกล้เคียงกัน ตลอดจนการนำแนวคิดและทฤษฎีด้านการบรรเลงจากนักดนตรีหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีกรอบแนวคิดชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้นมาใช้ในการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่ลึกซึ้งและเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจดนตรีแจ๊สและวงการศึกษาการของประเทศไทยในระยะยาว

บรรณานุกรม

- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2564). *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- เด่น อยู่ประเสริฐ. (2554). *Generatrix บทประพันธ์เพลงสำหรับวงดนตรีแจ๊สและการแสดงเปียโนแจ๊ส*. วารสารดนตรี
รังสิต, 6(2), 5-21.
- ธีรช เล่าหิระพานิช. (2551). *การอิมโพรไวส์เบื้องต้น: ความสำคัญของทิศทางการเดินเบสในการอิมโพรไวส์*. วารสาร
ดนตรีรังสิต, 3(2), 37-43.
- ธีรช เล่าหิระพานิช. (2565). *ทฤษฎีดนตรีแจ๊สและการอิมโพรไวส์ 2*. กรุงเทพฯ: พชรดาว.
- ธีรช เล่าหิระพานิช. (2567). *ทฤษฎีดนตรีแจ๊สและการอิมโพรไวส์ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: พชรดาว.
- Holdsworth, A. (1996). *None Too Soon* [CD]. Polydor Records. (POCP-7028).
- Kringel, C., & Luttjeboer, H. (1998). *The Gary Willis Collection*. Milwaukee: Hal Leonard.
- Ligon, B. (1999). *Comprehensive Technique for Jazz Musicians*. Milwaukee, WI: Hal Leonard.
- Viswanathan, S. (2003). *An analysis of the jazz improvisation and composition in selected works form The Blue Note Records period of tenor saxophonist Joe Henderson from 1963-1966* (UMI No: 3111013) [Doctoral dissertation, New York University]. *ProQuest Dissertations and Theses Global*.
- Willis, G. (2024). *Gary Willis*. Retrieved March 21, 2025, from <https://garywillis.com/>